

Autor práce: Martin Pirkl

Název práce: Safeguarding the future of Bluefin tuna in the Mediterranean Sea: How to honour the inherent value of the living being while ensuring sustainable livelihood for people?

Obor studia: Mezinárodní rozvojová studia

Autor posudku: Mgr. Tomáš Daněk, Ph.D.

Diplomant si pro svoji práci vytkl ambiciózní cíl - popsat bezútešný stav populací tuňáka modroploutvého a pokusit se na základě nabytých znalostí nalézt v konceptech ekologické etiky podněty, které by bylo možné pro záchranu populací této ryby účinně použít, při zachování živobytí pro místní rybáře. Ambicióznost spatřuji především v odhodlání některý z ekoetických konceptů skutečně aplikovat, protože většina z nich je povýtce teoretická a skutečně návodné postupy pro praxi nenabízí.

Věcná část

Diplomová práce Martina Pirkla sestává ze tří hlavních částí. V první autor zevrubně shrnuje aktuální fakta o populacích tuňáka modroploutvého, jeho biologii, rozšíření, historii, techniky lovu a legislativní rámec s ním spojený, včetně způsobů, jak se pokusy o stanovení limitů lovu obcházejí. Tato faktická část je vypracována kvalitně, opírá se o dostatečný počet veskrze relevantních pramenů, přičemž její nejsilnější stránkou jsou informace založené na autorově terénní zkušenosti s popisovanou problematikou, včetně vlastní fotodokumentace a traktování osobních svědectví lidí aktuálně zapojených do obchodu s popisovanou komoditou. Čtenář do věci nezainteresovaný se v textu dozví řadu zajímavých a důležitých informací a jako seznámení s problematikou jej považuju za víc než dostačující a obsahově relevantní.

Druhá část je věnována možnostem řešení stávající situace a to těm, které již nějak fungují (či nefungují) nebo o které se zainteresované instituce a komunity pokoušejí. Od ekonomických, legislativních a technologických, až po možnosti nastavení pravidel pro obchodování s tuňáky či redukci počtu ryb ulovených nechtěně, společně s hlavní komoditou (bycatch). Také tato část je zpracována pečlivě a relevantně, mohu jen dodat, že ve mně coby čtenáři příliš neposílila naději, že lze nějaké uspokojivé řešení vůbec nalézt. O to zvědavější je pak čtenář na část třetí.

V té se autor snaží odpovědět na svoji druhou výzkumnou otázku, totiž zda existují koncepty v ekologické etice, které by měly potenciál odvrátit pozornost trhu od orientace na rychlý zisk k hodnotám, které by ve finále přinesly větší prospěch jak mořským ekosystémům, tak komunitám rybářů. Dlužno říct, že autor v této části nepřináší žádný zázračný recept na řešení situace či závratně novou myšlenku, díky detailnímu předchozímu popisu je však zřejmé, že něco takového lze jen stěží. Z autorových terénních zjištění a doporučení jasně vyplývá, že problém neleží v neznalosti způsobů jak zlepšení dosáhnout, ale v chybějící vůli prosadit ty již známé přes mocnou politickou a ekonomickou lobby velkých rybářských společností. A ovšem, jak přijmout rybáře nepodvádět. Cenné je na autorových doporučeních především jasné a přesvědčivé zakotvení v popisované realitě. Co by

jinde vyznělo jako mravokárné poukazování na to, co „by mělo být“, zde díky provázanosti s popisem alarmujícího stavu jasně vystupuje jako prostě sdělení: pokud se nepodaří situaci zvrátit na základě známých doporučení (tedy toho, co „by mělo být“), nebude brzy důvod se o to snažit. Co se týče volby směru v ekologické etice, použitého při výstavbě argumentace, považuji užití argumentů utilitaristické školy (Singer) za nejlepší možnou volbu.

K věcné části práce významných výhrad nemám, je pečlivě propracována, dobře strukturována a konzistentně směřuje k vytčenému cíli. Žánrově se sice pohybuje na rozmezí odborného článku a investigativní studie, podobná díla jsou však u *mission-oriented* vědních oborů poměrně běžná. Několik drobných výtek bych však přeci jen měl:

- v Kapitole *A change of mind-set* mohlo být víc explicitnějších provázání na jednotlivé koncepty ekologické etiky; čtenář ve věci nezběhlý by je tam nemusel postřehnout
- místy se vyskytuje zbytečné slovní ujišťování tam, kde mají být prostě fakta (s. 7: „*For the sake of authenticity, opening sections of the study are based to a considerable extent on up-to-date information gathered through the Department of fisheries in Malta from the most powerful Bluefin tuna management organization...*“ Autenticitu netřeba proklamovat, ta – je-li přítomna – se projeví sama
- ne vždy jsou použité zdroje ty nejvhodnější (např. „Der Werf and Robertsson“ pro popis biologie tuňáků), avšak většina je však vysoce relevantních
- práce by mohla obsahovat více odkazů na podobné, již realizované výzkumy a studie publikované v odborných časopisech (jak přírodovědné, tak společenskovední)

Formální stránka

Coby vedoucí práce jsem byl přítomen tomu, jak ji autor v úsilí o co nejlepší výsledek mnohokrát, a vlastně do poslední chvíle, obsahově přepracovával, což se ovšem bohužel odrazilo v některých formálních chybách. Na příkladech zmíním jen ty nejmarkantnější:

- u některých citovaných autorů se v textu opakovaně vyskytují celá jejich jména (např. Phelps Bondaroff)
- ani v tomto případě se autor nevyhnul dvěma z nejběžnějších neduhů absolventských prací: (1) neadresným citacím, kdy je odkazováno na celou knihu bez upřesnění stránkování a (2) spojení informací z několika zdrojů do jednoho sdělení (typicky odstavce) s následnou řadou odkazů na jeho konci. Někde je tento způsob použit správně, není to však v práci pravidlem.
- exaltovaná řeč
 - Asi největší problém jsem měl s jazykovým módem, který Martin Pirkl pro práci zvolil. Byť je z textu zřejmé, že autor vládne angličtinou brilantně, je – možná právě proto – práce psána jazykem investigativního žurnalisty, velmi barvitým a pestrým. Ten sice napomáhá plastičtějšímu popisu situace, je však poměrně vzdálen od věcného, popisného jazyka vědy, který je pro akademické texty charakteristický
 - problematické je též poměrně časté používání emočně zabarvených výrazů; na druhé straně situace kolem současného přelovování moří a oceánů je natolik otřesná, že používání suchého, popisného jazyka může být vnímáno nejen jako nedostatečné, ale vlastně jako

pokrytecké, protože absence emočního náboje devaluje naléhavost sdělení (což autor sám vhodně ilustruje citací z Goulda na s. 79)

- způsob, jakým autor pracuje s obrázky je bližší právě investigativní studii, protože motivy mají leckdy spíš emocionální, než faktickou hodnotu; na druhé straně tato skutečnost přidává na jejich autentičnosti, protože většina z nich byla pořízena autorem v leckdy ztížených terénních podmínkách

Otázka k obhajobě

Pokud autor v závěrečné části práce, věnované „*Good governance*“, naléhá na zesílení mezinárodní spolupráce při monitorování populační dynamiky tuňáka v oceánech a zároveň na aplikaci praktik místních rybářů (s. 80), pak v podstatě volá po aplikaci starého známého „Mysli globálně, jednej lokálně“. Moje otázka zní: setkal se v rámci své terénní zkušenosti s úspěšnou, funkční aplikací tohoto přístupu? Daří se někde decentralizace rybářského průmyslu a mají někde místní rybáři opravdu významný hlas při tvorbě politiky tohoto odvětví?

Závěr

Diplomová práce Martina Pirkla je zdařilou, ucelenou monografií na vytčené téma. Autor ji zpracoval s velkým osobním nasazením a zaujetím a i přes výše vznesené námitky představuje hodnotný příspěvek k velmi aktuálnímu problému. Cení si jí o to víc, že se autor pokusil často od reality odtržené koncepty ekologické etiky aplikovat na konkrétní problém a že řadu – byť již známých skutečností – dokázal sám ověřit a předvést.

K práci nemám zásadních námitek a doporučuji ji k obhajobě s hodnocením „A“.

V Olomouci 2.2. 2016

místo a datum

Mgr. Tomáš Daněk, Ph.D.
vedoucí práce